

Imperativul Tunis: dezvoltarea și drepturile omului în lumina Primăverii Arabe

Navi Pillay, Înaltul Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului

Există momente în istorie când fiecare dintre noi este chemat să-și declare în mod clar poziția pe care o ocupă. Cred că acesta este unul din acele momente.

Pe parcursul anului trecut, la Tunis, Cairo, Madrid, New York și sute de alte orașe și orașele de pe tot globul pământesc, oamenii simpli și-au unit vocile și cererile lor au fost auzite. Ei doresc ca sistemele noastre economice și politice să fie centrate pe oameni, să avem o șansă pentru participarea semnificativă în afacerile publice, o viață demnă și liberă de frică și mizerie.

Remarcabil, dar scânteia care a aprins focul Primăverii Arabe, care ar putea să se extindă în cele din urmă asupra orașelor de pe întreg mapamondul, a constituit actul disperat al unui singur om care, fiindu-i negate elementele cele mai de bază ale unei vieți demne în mod repetat, s-a autoincendiat, și, în acest sens, a declarat că o viață fără de drepturile omului, nu poate fi numită viață. Focul uscat al represiunii, privațiunii, excluderii și abuzului s-a acumulat de-a lungul anilor, în Tunisia, în întreaga regiune și dincolo de hotarele acesteia.

Acțiunile, omisiunile, excesele și abdicările guvernelor din regiune au fost, cu siguranță, în centrul atenției. Dar, de asemenea și acțiunile unor state puternice din afara regiunii care au susținut regimurile autoritare și anumite politici distructive în scopuri personale, care au încurajat represiunile, impunitatea, conflictele și exploatarea economică, au jucat un rol-cheie.

Dar, la nivel internațional, evaluările oferite de către instituțiile financiare și agențiile de dezvoltare în ajunul Primăverii Arabe sunt, totuși, luminoase: Tunisia, se spunea, a demonstrat "progrese remarcabile privind creșterea echității, combaterea sărăciei și realizarea indicatorilor sociali buni". Era "pe drumul cel bun" pentru realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. Aceasta era o țară "avansată în ceea ce privește guvernarea, eficacitatea, statul de drept, controlul corupției și capacitatea regulatorie". Era "una dintre societățile cele mai echitabile" și "un reformator de top". În general, ni se spunea, că "modelul de dezvoltare pe care Tunisia l-a urmat pe parcursul ultimelor două decenii, a servit bine țara".

Dar, în același timp, monitorii ONU și ai societății civile privind drepturile omului ne ofereau o imagine de comunități excluse și marginalizate, umilințe impuse și o negare a drepturilor economice și sociale. Auzeam de inegalitate, discriminare, lipsă de participare, lipsă de locuri de muncă decente, lipsă de drepturi la muncă, represiune politică și refuzul la libera întrunire, asociere și exprimare. Am găsit cenzură, tortură, detenție arbitrară, precum și lipsa unui sistem judiciar independent. În concluzie, am auzit de teamă și mizerie. Cu toate acestea, această parte a ecuației a adus doar puțină pondere în analiza noastră a dezvoltării.

Acest lucru nu pretinde că analiza dezvoltării a fost totalmente greșită, sau că datele au fost inexacte. Problema constă în faptul că focalizarea analitică a fost adesea prea îngustă și, uneori, pur și simplu privea în direcție greșită. În mod evident, analiza nu a fost centrată direct pe eliberarea de teamă și mizerie – cel puțin nu pentru majoritatea populației.

În schimb, aceasta s-a axat prea restrictiv asupra creșterii economice, piețelor și investițiilor private, cu o atenție relativ scăzută asupra aspectelor de egalitate și, practic, fără careva atenție

asupra drepturilor civile, politice, economice și sociale. Chiar și în cazul în care atenția a fost îndreptată la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, aceasta a furnizat doar un set foarte restrâns de indicatori economici și sociali, nici unul dintre aceștia bazându-se pe drepturi, toți dintre care cu praguri cantitative reduse, nici unul care să garanteze procese participative și nici unul însoțit de responsabilitate juridică.

În esență, analiștii nu au primit răspunsuri greșite, atât că ei nu au solicitat niciodată răspunsuri la multe dintre cele mai importante întrebări.

Și această miopie politică a fost repetată în țări de la nord la sud, unde liderii politici par să fi uitat că serviciile de sănătate, educație, locuințe, precum și administrarea corectă a justiției nu sunt produse destinate spre vânzare câtorva oameni, ci mai degrabă sunt drepturi pentru toți, fără discriminare. Orice am face în numele politicii economice sau de dragul dezvoltării, aceste lucruri trebuie să fie proiectate pentru a avansa aceste drepturi sau, cel puțin, ar trebui să nu conducă la subminarea realizării lor.

Atunci când a fost adoptată Declarația Universală a Drepturilor Omului, la 10 decembrie 1948, creatorii declarației au avertizat că "este esențial ca drepturile omului să fie ocrotite de autoritatea legii pentru ca omul să nu fie silit să recurgă, ca soluție extremă, la revoltă împotriva tiraniei și asupririi". Declarația prevede drepturile necesare pentru o viață demnă, liberă de teamă și mizerie – de la servicii de sănătate, educație, locuințe și până la participarea politică și administrarea corectă a justiției. Se spune că aceste drepturi aparțin tuturor oamenilor, pretutindeni și fără discriminare.

Astăzi, pe străzile orașelor noastre, oamenii cer ca guvernele și instituțiile internaționale să onoreze această promisiune, solicitările lor fiind transmise în direct prin internet și rețelele sociale. Ignorarea acestor cerințe nu mai constituie o opțiune.

Mai degrabă guvernele și instituțiile internaționale ar trebui să urmeze exemplul ultimilor, pentru a produce o schimbare dramatică de politici către integrarea solidă a drepturilor omului în afacerile economice și cooperarea pentru dezvoltare și să adopte legea privind drepturile omului ca bază de guvernare națională și sursă de coerență a politicilor în cadrul sistemului internațional. Acesta este mandatul nostru pentru noul mileniu. Acesta este Imperativul Tunis.